

Sygn. akt I UK 13/17

## POSTANOWIENIE

Dnia 16 listopada 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z odwołania M.M.  
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.  
o prawo do emerytury,  
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń  
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 16 listopada 2017 r.,  
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)  
z dnia 14 lipca 2016 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. oddala wniosek organu rentowego o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.**

## UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w (...) wyrokiem z dnia 14 lipca 2016 r. oddalił apelację ubezpieczonego M.M. od wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 6 maja 2015 r. oddalającego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. z dnia 3 października 2014 r., odmawiającej ubezpieczonemu przyznania prawa do emerytury z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach wobec niewykazania 15 lat takiej pracy.

W wyrokach sądów *meriti* przyjęto, że jakkolwiek praca wykonywana przez ubezpieczonego od dnia 15 sierpnia 1972 r. do dnia 31 stycznia 1994 r. w [...] Spółdzielni Pracy w M. na stanowisku monteru urządzeń chłodniczych stanowiła

pracę wymienioną w dziale X „prace w rolnictwie i przemyśle rolno - spożywczym”, poz. 7 wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm., dalej jako rozporządzenie z dnia 7 lutego 1983 r.), jako „prace w chłodniach składowych i przyzakładowych o temperaturze wewnętrznej poniżej 0°C”, to z uwagi, że nie była ona wykonywana, stale i w pełnym wymiarze czasu - czego wymaga § 2 ust. 1 tego rozporządzenia - brak było podstaw do zaliczenia jej do pracy w szczególnych warunkach. Zebrany materiał sprawy wskazuje, że czynności związane z naprawą, remontem i konserwacją urządzeń w chłodniach, w których panowała temperatura poniżej 0°C zajmowały ubezpieczonemu 60-70% czasu pracy, a w pozostałym czasie pracy naprawiał on agregaty chłodnicze usytuowane w maszynowni, gdzie temperatura wynosiła 20-40°C. Brak było również podstaw do uznania, że ubezpieczony pracując w maszynowni stale i w pełnym zakresie wykonywał pracę, wymienioną w dziale XIV poz. 25 wykazu A, jako „prace polegające na bieżącej konserwacji agregatów i urządzeń oraz prace budowlano-montażowe i budowlano-remontowe na oddziałach będących w ruchu, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie”, bowiem nie wykonywał jej na oddziałach będących w ruchu, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie (tj. inne prace w warunkach szczególnych).

Wyrok Sądu Apelacyjnego został w całości zaskarżony przez ubezpieczonego skargą kasacyjną, w której domagał się uchylecia zaskarżonego wyroku i poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego oraz orzeczenia co do istoty sprawy przez zmianę decyzji organu rentowego i przyznanie mu prawa do wcześniejszej emerytury, a także zasądzenia kosztów postępowania kasacyjnego za wszystkie instancje, ewentualnie uchylecia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania oraz zasądzenia kosztów postępowania kasacyjnego.

Skargę kasacyjną oparto na podstawie naruszenia;

1) art. 184 w związku z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (obecnie jednolity

tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1383 ze zm.) oraz § 4 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że jedynie wykonywanie wyłącznie prac wymienionych w wykazie uprawnia do nabycia prawa do wcześniejszej emerytury;

2) § 2 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. przez błędną wykładnię i jego niezastosowanie polegające na przyjęciu, że prace wykonywane przez skarżącego uniemożliwiają uznanie ich za pracę w szczególnych warunkach, a tym samym, iż nie wykazał on, by będąc zatrudnionym w chłodniach składowych i zakładowych o temperaturze poniżej 0°C, faktycznie wykonywał stale i pełnym wymiarze czasu przez co najmniej 15 lat prace wymienione w dziale X poz. 7 wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r.;

3) art. 233 § 1 k.p.c. w związku z art. 328 § 2 k.p.c. oraz art. 382 k.p.c. i art. 386 § 1 k.p.c. przez pominięcie części zebranego materiału dowodowego, brak wyczerpujących ustaleń, co powoduje brak w treści uzasadnienia wszystkich koniecznych elementów wymaganych przez wskazany przepis i uniemożliwia dokonanie prawidłowej kontroli kasacyjnej.

We wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania skarżący powołał się na oczywiste uzasadnienie skargi kasacyjnej, „albowiem z ustalonego stanu faktycznego jednoznacznie wynika, że jego praca w latach 1972 - 1994 na stanowisku montera urządzeń chłodniczych spełniała warunki pozwalające zakwalifikować ją do pracy w szczególnych warunkach”, jako że w ramach swoich obowiązków zawodowych wykonywał on prace w chłodniach składowych i zakładowych o temperaturze poniżej 0°C „stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przez znaczną część jego czasu pracy w okresie całego około 22 - letniego zatrudnienia, bo aż przez około 70% tego zatrudnienia”, a „w pozostałym okresie zatrudnienia, tj. 30% - prace stanowiły immanentną, a przede wszystkim incydentalną część jego obowiązków pracowniczych i polegały na pracy w maszynowni i konserwacji agregatów oraz urządzeń”, co zgodnie z art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w związku z § 4 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r., powinno skutkować przyznaniem mu prawa do wcześniejszej emerytury.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Jednym z koniecznych elementów skargi kasacyjnej jest, jak wynika z treści art. 398<sup>4</sup> § 2 k.p.c., wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wymóg ten wiąże się, jak wielokrotnie wyjaśniano w orzecznictwie Sądu Najwyższego, z przesłankami rozważanymi przez ten Sąd podczas tzw. „przedsądu”, a więc na posiedzeniu, którego przedmiotem jest przyjęcie lub odmowa przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Przesłanki te określone są w art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c. i tylko one podlegają badaniu w tej fazie postępowania, a przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania następuje wtedy, gdy zachodzi choćby jedna z nich. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania winno zatem koncentrować się na wykazaniu istnienia takiej przesłanki, przy czym treść tego uzasadnienia nie może być dowolna, bo konieczne jest oparcie jej na argumentacji jurydycznej. Pozostaje to w ścisłym związku z modelem skargi kasacyjnej, w którym rozpoznanie skargi następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c., tj. wówczas, gdy: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W rozpoznawanej sprawie skarga opiera się na przesłance oczywistego uzasadnienia skargi kasacyjnej (art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c.).

Jeżeli przesłanką wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest twierdzenie skarżącego, że skarga jest oczywiście uzasadniona (art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c.), to konieczne jest nie tylko powołanie się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazanie, że przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest oczywiście uzasadniona (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007). Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Skarżący powinien więc w wywodzie prawnym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającą na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu

podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006 nr 4, poz. 75; z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 9 marca 2012 r., I UK 370/11, LEX nr 1215126; z dnia 1 stycznia 2012 r., I PK 104/11, LEX nr 1215774). Ponadto przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej w ujęciu art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c. rozumie się sytuację, w której zaskarżone orzeczenie sądu drugiej instancji w sposób ewidentny narusza konkretne przepisy prawa. Oczywiste naruszenie prawa powinno być zatem rozumiane jako widoczna natychmiast, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z brzmieniem przepisów albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109; z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494; z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437; z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616). Skarżący jest w tym zakresie zobowiązany do sformułowania w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania odpowiednich wywodów potwierdzających tę okoliczność, a należy pamiętać, że o oczywistości naruszenia prawa możemy mówić jedynie, gdy w rozpoznawanej sprawie doszło do sprzeczności wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2013 r., III SK 43/12, LEX nr 1331343; z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15, LEX nr 1844092 oraz powołane tam orzecznictwo). Ponadto we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, jak i w jego uzasadnieniu, niezbędne jest powołanie konkretnych przepisów prawa, z którymi wyrok sądu drugiej instancji jest w oczywisty sposób sprzeczny (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2012 r., I UK 414/12, LEX nr 1675171), a o tym, że skarga jest oczywiście uzasadniona nie może decydować argumentacja zawarta w uzasadnieniu jej podstaw (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 kwietnia 2008 r., II PK 347/07, LEX nr 465860).

Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania nie spełnia warunków właściwych dla przesłanki przedsądu z art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c., z uwagi na brak wskazania

jakiegokolwiek przepisu, którego naruszenie miałoby postać naruszenia kwalifikowanego, widocznego na pierwszy rzut oka. We wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania skarżący ogranicza się do twierdzenia, że „z ustalonego stanu faktycznego jednoznacznie wynika, że praca ubezpieczonego (...) w latach 1972 - 1994 na stanowisku montera urządzeń chłodniczych spełniała warunki pozwalające zakwalifikować ją do pracy w szczególnych warunkach” bez odwołania się do naruszenia jakichkolwiek przepisów. Skarga nie zawiera też żadnego wywodu prawnego, który stanowiłby poparcie twierdzenia, że jest ona oczywiście uzasadniona zwłaszcza, że rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, gdyż tylko one decydują o wyniku „przedsądu”. Według utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego, skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, by Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w jej podstawach lub ich uzasadnieniu pozostałych elementów kreatywnych skargi ani tym bardziej się ich domyslać (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). Co więcej, skarżący nie przedstawia żadnej argumentacji wskazującej, że wymienione w podstawach skargi kasacyjnej przepisy zostały naruszone w sposób kwalifikowany. Przeciwnie, argumentacja przedstawiona w uzasadnieniu tego wniosku sprowadza się głównie do polemiki z dokonanymi przez Sąd drugiej instancji ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego rozstrzygnięcia. Wbrew tym ustaleniom skarżący twierdzi, że „w okresie ok. 22- letniego okresu zatrudnienia pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych przez co najmniej 15 lat, co wynika również z matematycznych kalkulacji. Skoro bowiem Sąd drugiej instancji uznał, że całymi dniami wykonywał on prace w szczególnych warunkach przez 70% czasu pracy (tj. z około 22 lat zatrudnienia), to oznacza, że prace w warunkach szczególnych wykonywane były stale i w pełnym wymiarze czasu przez ponad 15 lat jego zatrudnienia ( $22 \text{ lata zatrudnienia} \times 70\% = 15,4 \text{ lat pracy w szczególnych warunkach}$ )”.

Twierdzenia te są przy tym gołosłowne, biorąc pod uwagę, że skarga nie zawiera adekwatnych proceduralnych zarzutów kasacyjnych, które mogłyby podważyć miarodajne dla Sądu Najwyższego ustalenia faktyczne stanowiące podstawę zaskarżonego wyroku. Za takie adekwatne przepisy nie można bowiem

uznać powołanych w skardze: art. 233 § 1 k.p.c. (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 2011 r., II UK 205/10, LEX nr 785670, z dnia 22 kwietnia 2010 r., III UK 84/09, LEX nr 602075; z dnia 7 kwietnia 2010 r., II UK 177/09, LEX nr 599767; z dnia 8 marca 2010 r., II PK 260/09, LEX nr 590229), art. 328 § 2 k.p.c. (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 lipca 1998 r., I PKN 220/98, OSNAPiUS 1999 nr 15, poz. 482 i z dnia 29 października 1998 r., II UKN 282/98, OSNAPiUS 1999 nr 23, poz. 758), art. 382 k.p.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 stycznia 1999 r., II CKN 102/98, LEX nr 50665; z dnia 13 czerwca 2001 r., II CKN 537/00, LEX nr 52600; z dnia 12 grudnia 2001 r., III CKN 496/00, LEX nr 53130) oraz art. 386 § 1 k.p.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 2011 r., II PK 202/10, LEX nr 817516 oraz z dnia 21 lutego 2013 r., IV CSK 385/12, LEX nr 1311809 i powołane w nich orzeczenia).

Brak skutecznych proceduralnych podstaw skarg kasacyjnych sprawiał, że Sąd Najwyższy był związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego wyroku (art. 398<sup>13</sup> § 2 k.p.c.), z których jednoznacznie wynikało, w oparciu „o zeznania świadków A. P., Z. P., jak i samego skarżącego”, że „czynności związane z naprawą, remontem i konserwacją urządzeń w chłodniach, w których panowała temperatura poniżej 0°C zajmowały skarżącemu jedynie 60-70% czasu pracy. Tymczasem warunkiem uznania za pracę w warunkach szczególnych jest wykonywanie pracy stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) na stanowisku wymienionym w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 września 2007 r., III UK 27/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 325; z dnia 19 września 2007 r., III UK 38/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 329; z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 66/07, LEX nr 483283; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 210/07, OSNP 2009 nr 5-6, poz. 75 i z dnia 24 marca 2009 r., I PK 194/08, LEX nr 528152 oraz z dnia 1 czerwca 2010 r., II UK 21/10, LEX nr 619638). Skoro tak, to nie jest dopuszczalne uwzględnianie do okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, wymaganych do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym, innych równocześnie

wykonywanych prac w ramach dobowej miary czasu pracy, które nie oddziaływały szkodliwie na organizm pracownika.

W konsekwencji należy stwierdzić, że skarżący nie wykazał, by zaskarżone orzeczenie było dotknięte tego rodzaju kwalifikowaną wadą prawną, która mogłaby być uznana za elementarną lub oczywistą, a która by uzasadniała twierdzenie skarżącego o oczywistej zasadności wniesionej skargi kasacyjnej w zakresie naruszenia wskazanych przepisów. Stwierdzenie takiego kwalifikowanego naruszenia wymagałoby poszukiwania w jej podstawach lub ich uzasadnieniu pozostałych elementów kreatywnych skargi, jak też ponownej weryfikacji i oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, co usuwa się spod weryfikacji kasacyjnej (art. 398<sup>3</sup> § 3 i art. 398<sup>13</sup> § 2 k.p.c.) i przekreśla tezę o rzekomo oczywistej zasadności wniesionej skargi kasacyjnej.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji (art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c.).

Sąd Najwyższy oddalił wniosek organu rentowego o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego, gdyż nie stanowi odpowiedzi na skargę kasacyjną tak nazwane pismo procesowe, wniesione po upływie ustawowego terminu do dokonania tej czynności (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia: 16 maja 2002 r., IV CKN 1071/00, OSNC 2003 nr 9, poz. 120, 14 marca 2003 r., V CKN 1733/00, LEX nr 80249, czy 7 maja 2003 r., IV CKN 113/01, LEX nr 141392). W konsekwencji, nie wywołuje ono skutków w zakresie zawartego w nim wniosku o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym, obejmujących sporządzenie i wniesienie odpowiedzi na skargę kasacyjną.